

Sari Sarkomaa kok ym.

Kirjallinen kysymys kiusaamisen ennaltaehkäisystä ja varhaisesta puuttumisesta varhaiskasvatuksessa ja päivähoidossa

Eduskunnan puhemiehelle

Kiusaaminen on monia lapsia ja nuoria koskeva ongelma, joka näkyy myös kouluterveyskyselyn tuloksista. Kiusaavilla lapsilla on lisääntynyt riski jatkaa kiusaamista aikuisena, jos kukaan ei pysäytä negatiivista käyttäytymistä. Tutkimusten mukaan kiusaaminen on myös voimakkaasti syrjäyttävää. Kiusaamisen ehkäisyllä on kauaskantoiset myönteiset vaikutukset lasten hyvinvointiin ja koulunkäyntiin sekä koko elämään.

On iso epäkohta, ettei varhaiskasvatuslaissa eikä valtakunnallisissa varhaiskasvatuksen perusteissa ole mainintaa eikä pykälää kiusaamisen ennalta ehkäisemisestä eikä kitkemisestä. Sen sijaan isompia lapsia, peruskoululaisia ja toisen asteen opiskelijoita, suojaa laki, joka edellyttää, että oppilaat on suojattava väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Varhaiskasvatuslakiin on tarkoituksenmukaista kirjata pykälätasolle kiusaamisen ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen. Kiusaamisen ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen ja kitkeminen on kirjattava valtakunnallisiin valmisteilla oleviin varhaiskasvatuksen perusteisiin. Kiusaamiseen on saatava nollatoleranssi jo varhaisessa vaiheessa. Myös muita kiusaavalla lapsella tulee olla oikeus asianmukaiseen pedagogiseen toimintaan, jonka avulla hän oppii olemaan kiusaamatta.

Minkä kotona ja päivähoidossa oppii, sen koulussa ja myöhemmin elämässä taitaa. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen ei ole mahdollista, jos vertaissuhteet pelottavat lasta. Kiusaamisen kitkeminen edellyttää riittävää määrää lastentarhanopettajia ja osaamista koko päiväkodin moniammatilliselta henkilöstöltä.

Tutkimukset osoittavat, että kiusaamisongelmaan on pureuduttava varhaisessa vaiheessa päivähoidossa, jottei kiusaamisesta juurru tapa, joka siirtyy lapsen mukana peruskouluun. Kiusaaminen on yleisintä perusopetuksen ensimmäisinä vuosina, joten sen ehkäisemisen tulee tapahtua jo ennen sitä. Helsingin yliopiston tutkija Laura Repo on korostanut, että kiusaaminen on opittu käyttäytymismalli. Hänen tutkimuksensa mukaan päiväkodissa kiusaajia ja kiusattuja koskevat prosenttiluvut vastaavat suurelta osin koulussa tehtyjen tutkimusten tuloksia. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Folkhälsanin julkaiseman tutkimushankkeen mukaan kiusaaminen tapahtuu lasten leikeissä. Järjestöt suosittelevat aikuisen roolin systemaattista lisäämistä lasten leikkiin varhaiskasvatuksessa.

Kirjallinen kysymys KK 67/2016 vp

On välttämätöntä, että vanhemmat ovat mukana kiusaamisen vastaisessa työssä, sillä he ovat ensisijaiset vaikuttajat ja vastuunkantajat lapsen elämässä. Vanhempien yhteistyöllä voidaan luoda tärkeitä aikuisten verkostoja lasten kasvun tueksi. Lasten on voitava luottaa siihen, että kaikesta kiusaamisesta uskaltaa puhua ja että aikuiset aina auttavat eivätkä jätä lasta yksin. Kiusaamisen kitkemiseen tarvitaan lapsen koko lähiyhteisö.

Nyt kun varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus on siirretty opetus- ja kulttuuriministeriöön, on tärkeää laajentaa myös KiVa-kouluhanke tai vastaava toimenpideohjelma varhaiskasvatukseen ja päiväkoteihin. KiVa-kouluhankkeen tavoite ehkäistä kiusaamista luomalla konkreettisia työkaluja opettajien, oppilaiden ja vanhempien käyttöön sopii hyvin varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon. KiVa-koulun tulokset ovat olleet kansainvälisestikin merkittäviä: kiusatuksi joutumisen ja toisten kiusaamisen on todettu vähentyneen merkittävästi ohjelmaa toteuttaneissa kouluissa. Olennaista on saada juurrutettua koulukiusaamisen nollatoleranssiin tähtäävät toimet varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen osaksi jokaisen lapsen arkea.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta varhaiskasvatukseen ja valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen perusteisiin kirjataan kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen,

mihin toimiin ryhdytään, jotta KiVa-kouluhanke tai vastaava toimenpideohjelma laajennetaan varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon ja

mitä toimenpiteitä tehdään, että koulukiusaamisen nollatoleranssiin tähtäävät toimet saadaan juurrutettua osaksi kaikkien lasten arkea varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa?

Helsingissä 23.2.2016

Sari Sarkomaa kok
Sanna Lauslahti kok